

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 30 grudnia 2019 r.

Sąd Okręgowy w Warszawie II Wydział Cywilny w składzie następującym:

Przewodniczący:	sędzia del. Barbara Pyz-Kędzierska
Protokolant:	Jakub Gołowicz

po rozpoznaniu w Warszawie na rozprawie w dniu 16 grudnia 2019 r.

sprawy z powództwa M. S.

przeciwko (...) S.A z siedzibą w W.

o zapłatę

- zasądza od (...) S.A. z siedzibą w W. na rzecz M. S. kwotę 299 241,35 zł (dwieście dziewięćdziesiąt dziewięć tysięcy dwieście czterdzieści jeden złotych trzydzieści pięć groszy) z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 2 grudnia 2017 roku do dnia zapłaty;
- w pozostałym zakresie powództwo oddala;
- ustala, iż (...) S.A. z siedzibą w W. ponosi koszty procesu pozostawiając ich szczegółowe rozliczenie referendarzowi sądowemu.

sędzia del. Barbara Pyz-Kędzierska

UZASADNIENIE

M. S. w dniu 16 listopada 2017 r. wniósł przeciwko (...) S.A.

z siedzibą w W. pozew o zapłatę kwoty 299 241,35 zł wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia wniesienia powództwa do dnia zapłaty oraz o zasądzenie zwrotu kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Swoje żądanie powód opierał na nieważności umowy nr (...) o kredyt hipoteczny dla osób fizycznych (...) waloryzowany kursem CHF, a także na abuzywności klauzul dotyczących indeksacji kwoty kredytu wyrażonej w PLN do kursu CHF. W ocenie powoda przedmiotowa umowa była sprzeczna z art. 69 ustawy Prawo bankowe, zatem pozwany bank nie miał uprawnienia do udzielenia kredytu waloryzowanego do waluty obcej. Ponadto, wg stanowiska powoda, umowa zawiera niedozwolone klauzule, które

w sposób rażąco naruszyły jego interesy. Wskazał, że nie miał możliwości negocjowania umowy, pozwany w sposób jednostronny ustalał kurs franka, według którego przeliczana była kwota zobowiązania, nie wytłumaczył również w jaki sposób powstaje tabela, według której przeliczenie miało być dokonywane. Tym samym bank naruszył zasady określoności świadczenia i nie uzgodnił istotnych przedmiotowo elementów umowy. Podkreślił, że postanowienia dotyczące denominowania kredytu mają niedozwolony charakter. Zdaniem powoda, umowa nosi cechy wyzysku i jest

nieważna. Powód wskazał, że żądana przez niego kwota stanowi sumę wpłat dokonanych przez powoda w okresie od dnia zawarcia umowy kredytu do dnia jego całkowitej spłaty (pozew k. 4-16)

W odpowiedzi na pozew pozwany (...) S.A. w W. wniósł o oddalenie powództwa w całości oraz o zasądzenie na jego rzecz zwrotu kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

W uzasadnieniu wskazał, że spłata kredytu odbywała się według konkretnych zasad, a nawet jeżeli sposób stosowanych przez pozwanego przeliczeń był niejasny, to z chwilą dokonania spłaty sposób ten został skonkretyzowany. Zdaniem pozwanego, waloryzowanie kredytów kursem waluty obcej na zasadach przewidzianych w umowie było dopuszczalne, natomiast kwestionowane zapisy kontraktowe nie są abuzywne, bowiem powód zdecydował się na kredyt waloryzowany kursem CHF po indywidualnych negocjacjach z bankiem. Pozwany podkreślił, że powód został poinformowany o ryzyku związanym z kredytem waloryzowanym kursem waluty obcej. W tych okolicznościach, zdaniem pozwanego, roszczenie powoda stanowi nadużycie praw podmiotowych i nie zasługuje na ochronę. Zdaniem pozwanego, powód już wcześniej posiadał kredyt walutowy, więc miał świadomość ryzyka. Ponadto, pozwany podniósł zarzut przedawnienia w zakresie świadczeń, które zostały spełnione na rzecz banku w okresie wcześniejszym, niż 3 lata przed skutecznym wniesieniem pozwu (odpowiedź na pozew k. 60-175)

Na rozprawie 16 grudnia 2019 r. powód wniósł o ewentualne stwierdzenie nieważności umowy oraz o zasądzenie zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w potrójnej stawce minimalnej oraz zwrot kosztów stawiennictwa dojazdu pełnomocnika na rozprawę.

Pozwany natomiast podniósł, że umowa zrzeczenia się roszczeń K. S. jest nieskuteczna, wniósł również o oddalenie wniosku powoda o zasądzenie zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w potrójnej stawce minimalnej. (protokół rozprawy k. 628)

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

W dniu 25 lutego 2008 r. do (...) Bank S.A. za pośrednictwem doradcy finansowego wpłynął wniosek, małżonków M. S. i K. S. o udzielenie kredytu hipotecznego na zakup domu jednorodzinnego w wysokości 385 786,80 zł. We wniosku zaznaczone zostało, iż walutą kredytu ma być frank szwajcarski. Powód miał możliwość wyboru waluty waloryzacji: PLN, CHF, USD i Euro. Zgodnie z wnioskiem spłaty miały następować w równych ratach kapitałowo-odsetkowych do 3 każdego miesiąca. (wniosek kredytowy k. 203-211)

Jako zabezpieczenie spłaty kredytu powód zaproponował: hipotekę na nieruchomości kredytowanej oraz cesję praw z umowy ubezpieczenia na życie. (wniosek kredytowy k. 206-207)

M. S. i K. S. oświadczyli, że zapoznali się z ofertą, w tym oferta kredytu w PLN i dokonali wyboru oferty kredytu hipotecznego denominowanego w walucie obcej mając pełną świadomość ryzyka związanego z tym produktem, a w szczególności tego, że niekorzystna zmiana kursu waluty spowoduje wzrost comiesięcznych rat spłaty kredytu hipotecznego oraz wzrost całego zadłużenia oraz że są świadomi ponoszenia obu rodzajów ryzyk związanych z wybranym produktem kredytowym. (...) Banku S.A. poinformował kredytobiorców również o kosztach obsługi kredytu w wypadku niekorzystnej zmiany kursu walutowego oraz zmiany stopy procentowej, tj. możliwości wzrostu raty kapitałowo-odsetkowej. (oświadczenie k. 212)

W dniu 11 marca 2008 r. (...) Bank S.A. wydał decyzję kredytową nr (...) dot. wniosku kredytowego, zgodnie z którą M. S. i K. S. został przyznany kredyt hipoteczny w kwocie 385 786,80 zł waloryzowanej kursem CHF. (decyzja kredytowa k. 214-216)

W dniu 18 marca 2008 r. M. S. i K. S. zawarli z (...) Bank S.A. w W. umowę o kredyt hipoteczny dla osób fizycznych (...) waloryzowany kursem CHF, o numerze (...). (umowa kredytowa k. 32-38)

W dniu 19 marca 2008 r., na wniosek powoda i jego żony, uruchomiono kredyt

w kwocie 385 786,81 PLN, za co pobrano prowizję w wysokości 334,35 CHF (771,57 PLN) (potwierdzenie uruchomienia kredytu k. 218)

Celem kredytu był zakup domu jednorodzinnego na cele wyłącznie mieszkaniowe. Przy ubieganiu się o kredyt M. S. z żoną korzystali z pomocy pośrednika pracującego z (...) Bankiem. Odbył z nim jedno spotkanie, pozostawał z nim w kontakcie e-mailowym. Pośrednik zasugerował kredyt w walucie obcej. Powodowi nie przedstawiono innych ofert. Doradca nie przedstawił M. S. symulacji kredytu. Umowa została zawarta w siedzibie Oddziału Banku. Powód nie miał wystarczająco dużo czasu, aby należycie zapoznać się z umową. Nie zapoznał się też z regulaminem, ponieważ go nie otrzymał. Ponadto, kredytobiorcy nie mieli wcześniej możliwości zapoznania się z projektem umowy, bowiem nie został im przekazany. Kwota kredytu wynikała z różnicy pomiędzy ceną domu a wkładem własnym, tj. ok. 30%. Treść umowy kredytu nie była negocjowana. Kredytobiorcy spłacali raty kredytu do października 2012 r. w PLN.

Zgodnie z § 5 umowy wypłata kredytu w wysokości 380 000 zł miała nastąpić w polskich złotych na rachunek wskazany przez kredytobiorców.

W myśl § 7 umowy (...) Bank S.A. udzielił kredytobiorcy, na jego wniosek, kredytu hipotecznego przeznaczonego na cel określony w § 1 ust. 1, w kwocie określonej w § 1 ust. 2, waloryzowanego kursem kupna waluty CHF według tabeli kursowej (...) Banku S.A. Kwota kredytu wyrażona w walucie CHF była określona na podstawie kursu kupna waluty CHF

z tabeli kursowej (...) Banku S.A. z dnia i godziny uruchomienia kredytu.

Zgodnie z § 10 umowy kredyt oprocentowany był według zmiennej stopy procentowej, która w dniu wydania decyzji kredytowej przez Bank ustalona była w wysokości określonej w § 1 ust. 8 umowy tj. 3,69 %. Bank co miesiąc miał dokonywać porównania aktualnie obowiązującej stawki bazowej ze stawką bazową ogłaszana przedostatniego dnia roboczego (z wyłączeniem sobót) poprzedniego miesiąca i miał dokonać zmiany wysokości oprocentowania kredytu w przypadku, gdy stawka bazowa zmieni się o co najmniej 0,10 punktu procentowego w porównaniu do obowiązującej stawki bazowej. Zmianę wysokości oprocentowania kredytu Bank miał dokonać najpóźniej piątego dnia roboczego miesiąca, następującego po miesiącu, w którym dokonana została zmiana stawki bazowej, o której mowa w ust. 3. Informacja na temat obowiązującego oprocentowania kredytu miała być podawana do wiadomości na stronach internetowych (...). O każdej zmianie oprocentowania kredytobiorca oraz ustanowieni poręczycieli mieli zostać powiadomieni przez (...) za pośrednictwem (...) oraz sieci Internet, poczty elektronicznej e-mail/

W przypadku zmiany stóp procentowych w (...) zmiana oprocentowania dla uruchomionego kredytu miała nastąpić dniu spłaty najbliższej raty wynikającej

z harmonogramu spłat, której płatność wypadła po dniu, od którego obowiązuje. Zmiany oprocentowania kredytu nieuruchomionego miała nastąpić od dnia wejścia zmiany w życie. Zmiana wysokości oprocentowania kredytu dokonana zgodnie z postanowieniami § 10 umowy nie stanowiła zmiany umowy kredytu.

W § 11 ust. 1 umowy kredytobiorca zobowiązał się do spłaty kapitału wraz

z odsetkami miesięcznie w ratach kapitałowo-odsetkowych określonych w § 1 ust. 5 umowy, w terminach i kwotach zawartych w harmonogramie spłat. Harmonogram spłat stanowił załącznik nr 1 do umowy i jej integralną część. Harmonogram spłat miał być doręczony kredytobiorcy w terminie 14 dni od dnia uruchomienia kredytu listem poleconym. Harmonogram spłat sporządzany jest w CHF.

W § 26 umowy wskazano, że w sprawach nieuregulowanych stosuje się postanowienia „Regulaminu udzielania kredytów i pożyczek hipotecznych dla osób fizycznych w ramach (...)”. W umowie Kredytobiorca oświadczył, że regulamin został mu doręczony oraz że uznaje jego wiążący charakter.

W myśl ww. regulaminu - rozdziału III § 1 ust. 2, (...) S.A. udziela kredytów

i pożyczek złotych waloryzowanych kursem następujących walut wymiennalnych: USD/EUR/CHF lub innych walut obcych wskazanych przez (...) według tabeli kursowej (...) Banku S.A. W rozdziale III Regulaminu § 1 ust. 4 wskazano, że kredyt hipoteczny waloryzowany udzielany jest w złotych, przy jednoczesnym przeliczeniu na wybraną przez kredytobiorcę walutę. Regulamin w § 24 ust. 2 przewidywał, że wysokość każdej raty odsetkowej lub kapitałowo

– odsetkowej kredytu waloryzowanego kursem przyjętej waluty określona jest w tej walucie, natomiast jej spłata dokonywana jest w złotych po uprzednim jej przeliczeniu wg kursu sprzedaży danej waluty, określonym w tabeli kursowej (...) Banku S.A na dzień spłaty. W § 24 ust. 3 wskazano, że wysokość rat odsetkowych i kapitałowo – odsetkowych kredytu waloryzowanego wyrażona w złotych, ulega comiesięcznej modyfikacji w zależności od kursu sprzedaży waluty, według tabeli kursowej (...) Banku S.A. na dzień spłaty. (Regulamin udzielania kredytów i pożyczek hipotecznych dla osób fizycznych w ramach (...) k. 198-202)

Załącznik do umowy kredytowej stanowił harmonogram spłat z 19 marca 2008r., w którym określono terminy spłaty rat, należne kwoty kapitału, kwoty odsetek, kwoty rat łącznie, saldo zadłużenia po spłacie raty. (załącznik-harmonogram spłat k. 219-226)

M. S. posiadał wcześniej kredyty zarówno w walucie polskiej, jak i w walucie obcej, tj. w euro i we frankach szwajcarskich. (przesłuchanie powoda k. 600-602)

Aneks z 4 października 2012 r. wprowadzono możliwość dokonywania zmian waluty spłaty kredytu hipotecznego waloryzowanego kursem CHF ze złotych polskich na walutę waloryzacji oraz z waluty waloryzacji na złote polskie w okresie obowiązywania umowy. (§ 1 ust. 1) Dyspozycja zmiany waluty mogła dotyczyć jedynie rat wymagalnych po dniu zawarcia aneksu. (§ 1 ust. 3) Ustalono, że na dzień zawarcia aneksu kredytobiorca wybiera spłatę kredytu w walucie waloryzacji kredytu, tj. w CHF. (Ustalono, że na dzień zawarcia aneksu kredytobiorca wybiera spłatę kredytu w walucie waloryzacji kredytu, tj. w CHF. (§ 3 ust. 3)

W § 4 zastrzeżono, że w przypadku, gdy kredytobiorca złoży dyspozycję spłaty kredytu w walucie waloryzacji, to m.in. w całym okresie obowiązywania umowy począwszy od dnia dokonania zmiany waluty spłaty, spłata kredytu dokonywana będzie bezpośrednio w walucie waloryzacji kredytu, tj. w CHF bez przeliczania wysokości rat na złote. (pkt 1) Od dnia zmiany waluty spłaty raty odsetkowe oraz raty kapitałowo – odsetkowe spłacane będą w walucie waloryzacji kredytu, tj. w CHF.

Pozostałe postanowienia pozostały bez zmian. W nieuregulowanym zakresie zastosowanie miał „Regulamin udzielania kredytów i pożyczek hipotecznych dla osób fizycznych w ramach (...) hipotecznych”. (§7)

(aneks do umowy z 4 października 2012 r. k. 196-202)

W dniu 4 lutego 2016 r. K. S. oraz M. S. na mocy umowy majątkowej małżeńskiej znieśli istniejącą pomiędzy nimi wspólność majątkową, wprowadzając ustrój rozdzielności małżeńskiej. (wypis aktu notarialnego k. 614-615)

Wyrokiem Sądu Okręgowego we Wrocławiu z 23 lutego 2016 r. związek małżeński K. S. i M. S. został rozwiązany przez rozwód. (wyrok SO we Wrocławiu k. 618)

W dniu 12 kwietnia 2016 r. K. S. oraz M. S. zawarli umowę o podział majątku wspólnego. K. S. zrzekła się praw do wspólnej nieruchomości, przekazując te prawa powodowi, po dokonaniu przez niego spłaty na jej rzecz. (wypis aktu notarialnego k. 611-613)

W dniu 3 czerwca 2016 r. Bank oświadczył, że zwalnia K. S. z długu wynikającego z umowy nr (...) z 18 marca 2008 r. K. S. i M. S. oświadczyli, że wyrażają na zwolnienie z długu. (§ 1 i 2). Jako właściciela nieruchomości ustalono M. S.. Wartość nieruchomości określono na kwotę 537 600 zł. (aneks z 3 czerwca 2016 r. k. 39)

Aneks z 13 grudnia 2016 r. na wniosek kredytobiorcy Bank dokonał przewalutowania kredytu waloryzowanego kursem CHF na kredyt hipoteczny w złotych. (§1 ust. 1) Kwota kredytu ulegająca przewalutowaniu według stanu na 6 grudnia 2016 r. wynosiła 116 610,44 CHF. (ust. 3) Przewalutowanie z waluty CHF na walutę PLN miało zostać dokonane po kursie uzgodnionym indywidualnie z kredytobiorcą w wysokości 4,1422. (ust. 4) Bank miał

dokonać przewalutowania w dniu podpisania aneksu. (ust. 5) Kredytobiorca miał otrzymać nowy harmonogram spłaty przewalutowanego kredytu w złotych, który stanowił załącznik nr 1 do aneksu. (ust. 6)

Kredyt został oprocentowany według zmiennej stopy procentowej, która w dniu podjęcia przez Bank decyzji o przewalutowaniu kredytu, tj. 6 grudnia 2016r. wynosiła 3,45% w stosunku rocznym. Wysokość zmiennej stopy procentowej ustalona została jako suma zmiennej stawki bazowej WIBOR3M obowiązującej w Banku w dniu 3 marca 2015r.

w wysokości 1,65% i stałej marży Banku wynoszącej 1,80 p.p. (§2 ust. 1). Zmiana stawki referencyjnej WIBOR3M powodowała zmianę oprocentowania kredytu i wpływała na wysokość rat kapitałowo – odsetkowych. (§2 ust. 8) Zmiana oprocentowania nie stanowiła zmiany umowy. (§2 ust. 9) Zmieniony harmonogram spłat miał zostać udostępniony

w serwisie transakcyjnym Banku dostępnym na stronie internetowej Banku. (ust. 10)

(aneks do umowy z 13 grudnia 2016 r. k. 37-38)

W okresie od maja 2008 r. do października 2012 r. na poczet umowy kredytowej powód z żoną uiszcili 119 161,47 zł (bezsporne, opinia biegłego k. 539-568). 3 stycznia 2017 r. powód na poczet umowy kredytowej uiszczył kwotę 3290,04 zł. W okresie od 5 listopada 2012 roku do dnia 5 grudnia 2016 r. na poczet umowy kredytu została uiszczona łącznie kwota 35 393,94 CHF (bezsporne, opinia biegłego k. 549-550). Z kwoty tej, kwota 9 496,41 CHF została uiszczona przez M. S. z majątku odrębnego (po zawarciu z K. S. małżeńskiej umowy majątkowej).

M. S. w dniu 26 stycznia 2017 r. dokonał całkowitej spłaty kredytu hipotecznego. Kwota spłaty kapitału wynosiła 407 951,20 zł, natomiast kwota zapłaconych odsetek 115,68 zł. (zaświadczenie k. 40)

W dniu 11 października 2019 r. K. S. i M. S. zawarli aneks do umowy podziału majątku wspólnego z 12 kwietnia 2016 r., w którym K. S. oświadczyła, iż zrzeka się wszelkich roszczeń z tytułu umowy nr (...) z 8 marca 2008 r. o kredyt hipoteczny dla osób fizycznych (...) waloryzowany kursem CHF, tak

w stosunku do M. S., jako kredytobiorcy, jak i (...) S.A. z siedzibą

w W., jako kredytodawcy, w tym odnośnie wierzytelności powstałych w następstwie późniejszych zmian owej umowy bądź jej rozwiązania, a w szczególności zmiany polegającej na przewalutowaniu kwoty kredytu z franka szwajcarskiego na złoty polski.” (wypis aktu notarialnego k. 616-617)

W dniu 23 czerwca 2017 r. pismem zatytułowanym reklamacja M. S. wezwał Bank do usunięcia klauzul abuzywnych z umowy nr (...) o kredyt hipoteczny dla osób fizycznych (...) waloryzowanego kursem CHF zawartej w dniu 18 marca 2008 r., tj. §1 ust. 3 o treści „waluta waloryzacji kredytu: CHF”; § 1 ust. 3A „Kwota kredytu wyrażona w walucie waloryzacji na koniec dnia 10 marca 2008 r. według kursu kupna waluty z tabeli kursowej (...) Banku S.A. wynosi 173 395,11 CHF. Kwota niniejsza ma charakter informacyjny i nie stanowi zobowiązania Banku. Wartość kredytu wyrażona w walucie obcej w dniu uruchomienia kredytu może być różna od podanej w niniejszym punkcie.”; § 11 ust. 4 „Raty kapitałowo – odsetkowe spłacane są w złotych po uprzednim ich przeliczeniu wg kursu sprzedaży CHF z tabeli kursowej (...) Banku S.A. obowiązującego na dzień spłaty z godziny 14:50.”

M. S. wezwał bank do niezwłocznego przesłania tekstu jednolitego umowy z uwzględnieniem usunięcia ww. klauzul, sporządzenia i przesłania skorygowanego harmonogramu spłaty kredytu z uwzględnieniem sytuacji po usunięciu z treści umowy klauzul abuzywnych, wyliczenia dokonanej nadpłaty przez cały okres kredytowania, która wynika z różnicy pomiędzy wpłacanymi kwotami a ratami należnymi według treści umowy po usunięciu klauzul abuzywnych, wyjaśnienia i wskazania podstawy prawnej umowy. (reklamacja k. 47-48)

Pismem z 27 lipca 2017 r. Bank poinformował powoda o negatywnym rozpatrzeniu reklamacji podając, że do zawarcia umowy o kredyt hipoteczny waloryzowany kursem franka szwajcarskiego doszło w ramach swobodnego wyboru, a umowa ta jest ważna i zgodna

z prawem. (pismo k. 49-50)

22 listopada 2013 r. Sąd Rejonowy dla m.st. Warszawy w Warszawie, X. W. Gospodarczy krajowego rejestru S. zarejestrowała zmiany Statutu Banku wynikające z Uchwały nr (...) Zwyczajnego Walnego Zgromadzenia Akcjonariuszy (...) Bank S.A. z 11 kwietnia 2013 r., w efekcie czego doszło do zmiany firmy banku z (...) Bank S.A. na (...) S.A. (bezsporne, kopia odpisu pełnego z KRS k. 178-195).

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie powołanych dokumentów, których prawdziwość nie była kwestionowana w toku postępowania.

Pozostałe dokumenty przedkładane przez strony, które nie zostały przywołane powyżej, nie miały znaczenia dla rozpoznania niniejszej sprawy.

Przy ustalaniu stanu faktycznego Sąd wziął pod uwagę również dowód z przesłuchania stron przeprowadzonego na podstawie art. 299 k.p.c. i ograniczonego do przesłuchania powoda. Z przesłuchania powoda wynika jednoznacznie, iż nie negocjował zapisów umowy i że pozostawał w przekonaniu, że produkt, który mu bank oferuje, jest produktem bezpiecznym. Ani pośrednik, ani przedstawiciele pozwanego banku nie zapoznali powoda z regulaminem udzielania kredytów. Powód przyznał, iż zdawał sobie sprawę z ryzyka, jakie wiązało się ze zmianą kursu CHF, jednak w niewielkim zakresie, albowiem pracownik banku zapewniał go o stabilności tej waluty, co również Sąd uznał za wiarygodne.

Sąd, jak pełną, jasną i kompletną przyjął opinię biegłego z zakresu zarządzania, ekonomii, finansów i księgowości, bowiem została sporządzona w sposób wyczerpujący. Jednak z uwagi na stwierdzenie, iż umowa kredytu jest nieważna (o czym w dalszej części uzasadnienia) opinia ta nie miała decydującego znaczenia dla rozstrzygnięcia sprawy.

Za nieprzydatne sąd ocenił zeznania przesłuchanego w sprawie świadka M. D. – pracownika pozwanego banku (zeznania świadka k. 301-304), albowiem nie brał on udziału w procedurze zawierania umowy z powodami w związku z czym nie wiedział jak przebiegały spotkania z przedstawicielem banku, jaki był zakres pouczeń i informacji przekazanych powodom na temat produktu – kredytu hipotecznego, jakie dokumenty powodowie otrzymali w chwili zawarcia umowy, czy powodowie mieli możliwość negocjowania umowy.

Ponadto, bez znaczenia dla rozstrzygnięcia niniejszej sprawy okazało się to, jakie rodzaje kredytów były dostępne w ofercie pozwanego banku w 2008 r. Bez znaczenia jest również to, czy kredytobiorcy mieli możliwość spłaty kredytu w walucie waloryzacji już od 1 lipca 2009 r. Konstrukcja kredytu hipotecznego udzielonego powodowi i K. S. wynika natomiast wprost z treści samej umowy kredytowej.

W świetle wyjaśnień złożonych przez powoda, którym Sąd dał wiarę, Sąd uznał twierdzenia świadka o możliwości negocjowania przez kredytobiorcę wszystkich zapisów umowy za gołosłowne i niewiarygodne – świadek myli bowiem samą możliwość złożenia przez klienta banku wniosku o negocjacje w zasadzie w każdej sprawie od faktycznej i rzeczywistej możliwości uwzględnienia przez bank wniosku w tym zakresie. Fakty, na które zeznawał świadek, dotyczyły ogólnych założeń procedury udzielania kredytów hipotecznych obowiązujących w banku w 2008 r. oraz okoliczności związanych z wykonywaniem spornej umowy, co jednak było bez znaczenia zarówno dla oceny ważności przedmiotowej umowy, jak i dla oceny ewentualnego niedozwolonego charakteru niektórych jej postanowień.

W zakresie wniosku z pkt 4. o dopuszczenie dowodu z dokumentów zawartych na płycie CD wskazać należy, że dokumenty te w żaden sposób nie stanowią potwierdzenia tego, że kursy CHF nie są dowolne, lecz są powiązane ze zmianami na rynku, oraz podążają za kursami ustalonymi przez NBP. Przywołane przez pozwanego dowody mogłyby bowiem stanowić jedynie potwierdzenie tego, że kursy walutowe ustalone przez bank, częstotliwość i zakres ich zmian nie były dowolne i były powiązane ze zmianami na rynku oraz podążały za kursami ustalonymi przez NBP, czemu strona powodowa zaprzeczyła. Pozwany w świetle kwestionowanych postanowień umownych mógł bowiem dowolnie kształtować wspomniane kursy i w rzeczywistości to robił.

Jakkolwiek okoliczność ta nie ma żadnego znaczenia z punktu widzenia zasadności twierdzeń strony powodowej. Jak już bowiem wskazano, z punktu widzenia ustalenia niedozwolonego charakteru postanowień umownych znaczenie ma wyłącznie sposób ukształtowania praw i obowiązków konsumenta w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszający jego interesy, a nie sposób wykonywania umowy. Bez znaczenia jest zatem to, jak pozwany kształtował kursy. Znaczenie ma wyłącznie to, że w świetle postanowień umowy i regulaminu, pozwany mógł kształtować kursy w sposób dowolny.

Sąd oddalił nierozpoznane do czasu zamknięcia rozprawy wnioski dowodowe stron, mając na względzie, że okoliczności faktyczne istotne dla rozstrzygnięcia sprawy zostały wystarczająco wyjaśnione, a uwzględnienie dodatkowych wniosków dowodowych w tych okolicznościach prowadziłyby jedynie do nieuzasadnionego przedłużenia postępowania.

Sąd zważył, co następuje:

Powództwo było zasadne w całości.

W niniejszej sprawie powód domagał się zapłaty od pozwanego kwoty 299 241,35 zł z ustawowymi odsetkami od dnia wniesienia powództwa, tj. 16 października 2017 r. do dnia zapłaty tytułem nadpłaty powstałej na skutek stosowania przez pozwanego klauzul niedozwolonych dotyczących waloryzacji.

W pierwszej kolejności należało odnieść się do najdalej idącego zarzutu pozwanego, tj. przedawnienia roszczenia. Pozwany podniósł, że umowa została zawarta 18 marca 2008r. i była świadczeniem okresowym, a zatem upłynął już 3 – letni termin przedawnienia.

Stosownie do treści art. 118 k.c., jeżeli przepis szczególny nie stanowi inaczej, termin przedawnienia roszczeń wynosi 10 lat. W okolicznościach niniejszej sprawy nie było podstaw do stosowania innego niż wymieniony terminu przedawnienia. W szczególności nie było podstaw, aby uznać, że świadczenie, którego dochodzi powód, a które zdaniem Sądu było dla pozwanego świadczeniem nienależnym, miało charakter okresowy, co skróciłoby termin przedawnienia do trzech lat. Skoro umowa stron okazała się nieważna, to nie było podstaw do przekazania pozwanemu żadnej kwoty z otrzymanych przez niego rat kapitałowo-odsetkowych, w tym też kwoty 407 951,20 zł uiszczonej jako spłata kapitału i kwoty 115,68 zł uiszczonej tytułem zapłaconych odsetek (wg zaświadczenia k. 40). Dziesięcioletni termin przedawnienia rozpoczął bieg najwcześniej z chwilą, kiedy powód mógł domagać się zwrotu każdej wpłaty, zatem najwcześniej po 5 maja 2008 r. Pierwsza wpłata z tytułu rat kapitałowo-odsetkowych objęta żądaniem w niniejszej sprawie została zrealizowana 5 maja 2008 roku, zaś pozew w niniejszej sprawie został wniesiony 16 października 2017 roku, zatem przed upływem dziesięciu lat od rozpoczęcia biegu terminu przedawnienia.

Na podstawie stanu faktycznego ustalonego przez Sąd, a w szczególności na podstawie treści umowy kredytu, stwierdzić należy, iż strony nie umówiły się co do głównych świadczeń umowy. Brak określenia w umowie głównych świadczeń umowy, zdaniem Sądu, prowadzi do stwierdzenia, że umowa jest w całości nieważna. Zarówno indeksacja, jak odesłanie do tabel kursowych stanowią przedmiot główny umowy, przy czym nie zostały one sformułowane jednoznacznie (brak wskazania zasad ustalania kursów, brak rzetelnej informacji o ryzyku walutowym przy jednoczesnym wykreowaniu poprzez indeksację takiego ryzyka oraz rodzaje kursów prowadzące do dalszych niejednoznaczności.

Z art. 66 k.c. wynika, że zawarcie umowy wiąże się ze złożeniem oświadczenia zawierającego istotne postanowienia umowy, zaś usunięcie waloryzacji, która określa główny przedmiot umowy kredytu indeksowanego ze stawką Libor jest równoznaczne z usunięciem istotnego postanowienia umowy.

Zgodnie z poglądem Sądu Najwyższego wyrażonym w wyroku z 4 listopada 2011 roku, I CSK 46/11, odsetki od udzielonego kredytu bankowego są elementem składowym świadczenia głównego stron umowy kredytu. Stanowią bowiem z jednej strony cenę płaconą przez kredytobiorcę za korzystanie z oddanych mu do dyspozycji środków finansowych banku, z drugiej zaś strony – wynagrodzenie pobierane przez bank za udostępnienie kredytobiorcy

tych środków. Charakter odsetek jako świadczenia głównego nie pozostawia wątpliwości, że zawarcie umowy, której treść nie pozwala, pomimo wskazania wysokości stopy odsetek, na ich efektywne naliczenie, musi skutkować jej nieważnością. Nie dochodzi bowiem do ważnego zawarcia umowy, gdy strony tak ułożyły jej postanowienia, że nie daje się z nich odczytać, w jakiej wysokości świadczenia główne ma spełnić jedna z nich.

Sąd Najwyższy w uzasadnieniu wyroku z 1 kwietnia 2011 roku (III CSK 206/10, Legalis nr 419249) wskazał, że jeśli świadczenie nie jest oznaczone, zobowiązanie nie istnieje. Sąd Najwyższy stwierdził, że do istotnych elementów stosunku zobowiązaniowego należy obowiązek świadczenia, natomiast samo świadczenie jest jedynie realizacją tego obowiązku. Świadczenie musi być oznaczone, gdyż oznaczenie świadczenia w połączeniu z oznaczeniem sposobu zachowania się dłużnika pozwala na ustalenie treści stosunku zobowiązaniowego. Jeśli świadczenie nie zostanie oznaczone, nie można mówić o istnieniu zobowiązania ze względu na brak istotnego elementu stosunku zobowiązaniowego.

Natomiast w postanowieniu z 17 stycznia 2003 roku, sygn. akt III CZP 82/02, Sąd Najwyższy stwierdził, że jeżeli brakujące essentialia negotii uzupełnił w umowie sam bank, to składając swoje oświadczenie woli kredytobiorcy nie objęli nim tych istotnych postanowień umowy i skoro nigdy nie wyrazili na to zgody, nie doszło do zawarcia umowy o kredyt. Przywołane orzeczenie dotyczyło niewpisania w dacie zawarcia umowy do jej treści kwoty udzielanego kredytu, która następnie została dopisana przez bank. W okolicznościach sprawy strony uzgodniły kwotę kredytu i wpisały ją do umowy. Nie doszło natomiast do uzgodnienia wysokości świadczenia kredytobiorców. Brak określenia tego świadczenia wynikał z pozostawienia bankowi swobody w określaniu kursów waluty, do której kredyt był indeksowany i nieokreśleniu wysokości części kapitałowej w poszczególnych ratach, co uniemożliwiało wyliczenie wysokości każdej z rat. Jak wprost wynika z umowy świadczenie kredytobiorców miało zostać określone co do wysokości przez bank po jej zawarciu, a następnie przekazane do wiadomości kredytobiorców.

Zgodnie z obowiązującymi przepisami, tym zasadą swobody umów, kredytobiorca w chwili podpisania umowy powinien wiedzieć jaka jest kwota jego kredytu. Tymczasem poprzez jednostronne określanie kursu CHF przez pozwany bank, powód dowiedział się o wysokości kredytu przy jego wypłacie, po zastosowaniu dowolnie ustalonego przez pozwanego kursu CHF.

Zobowiązanie powoda ustalane było przez bank w walucie CHF, która w okresie spłaty kredytu była podstawą określania wysokości kapitału pozostałego do spłaty oraz odsetek. Oznacza to, że nie tylko wysokość kapitału kredytu była jednostronnie ustalona przez pozwanego, lecz w każdym okresie trwania kredytu (...) S.A. naliczał dodatkowo odsetki od kapitału powstałego w wyniku zastosowania dowolnie ustalonego kursu CHF.

Stosownie do art. 353 § 1 k.c., zobowiązanie polega na tym, że wierzyciel może żądać od dłużnika świadczenia, a dłużnik powinien świadczenie spełnić. Stosownie zaś do art. 353¹ k.c., strony zawierające umowę mogą ułożyć stosunek prawny według swego uznania, byleby jego treść lub cel nie sprzeciwiały się właściwości (naturze) stosunku, ustawie ani zasadom współżycia społecznego.

Istotą umowy jest złożenie przez strony zgodnych oświadczeń woli, których treść określa prawa i obowiązki stron. Umowa powstaje, gdy zostanie uzgodniony katalog istotnych dla danej umowy obowiązków stron i odpowiadających im uprawnień.

W konsekwencji, nie jest dopuszczalne, aby postanowienia umowne dawały jednej ze stron uprawnienie do kształtowania według swojej woli zakresu obowiązków drugiej strony. Byłoby to sprzeczne z naturą umowy.

W tym miejscu wskazać należy na sprzeczność przedmiotowej umowy z art 69 ust. 1 i 2 ustawy Prawo bankowe w brzmieniu z dnia zawarcia umowy, który jest przepisem bezwzględnie obowiązującym, a więc jego naruszenie powinno również skutkować stwierdzeniem nieważności umowy.

Zgodnie z treścią art. 69 ust. 1 ustawy Prawo bankowe w brzmieniu z dnia zawarcia umowy, przez umowę kredytu bank zobowiązuje się oddać do dyspozycji kredytobiorcy na czas oznaczony w umowie kwotę środków pieniężnych z przeznaczeniem na ustalony cel,

a kredytobiorca zobowiązuje się do korzystania z niej na warunkach określonych w umowie, zwrotu kwoty wykorzystanego kredytu wraz z odsetkami w oznaczonych terminach spłaty oraz zapłaty prowizji od udzielonego kredytu. Zgodnie z treścią ust. 2 art. 69 Prawa bankowego umowa kredytu powinna być zawarta na piśmie i określać w szczególności: strony umowy, kwotę i walutę kredytu, cel, na który kredyt został udzielony, zasady i termin spłaty kredytu, w przypadku umowy o kredyt denominowany lub indeksowany do waluty innej niż waluta polska, szczegółowe zasady określania sposobów i terminów ustalania kursu wymiany walut, na podstawie którego w szczególności wyliczana jest kwota kredytu, jego transz i rat kapitałowo-odsetkowych oraz zasad przeliczania na walutę wypłaty albo spłaty kredytu, wysokość oprocentowania kredytu i warunki jego zmiany; sposób zabezpieczenia spłaty kredytu, zakres uprawnień banku związanych z kontrolą wykorzystania i spłaty kredytu, terminy i sposób postawienia do dyspozycji kredytobiorcy środków pieniężnych, wysokość prowizji, jeżeli umowa ją przewiduje, warunki dokonywania zmian i rozwiązania umowy.

Umowa kredytu jest umową dwustronnie zobowiązującą – z jednej strony bank zobowiązuje się do udzielenia kredytu, a następnie uprawniony jest do uzyskania spłaty tej kwoty, która była oddana do dyspozycji kredytobiorcy, a kredytobiorca ma prawo domagać się od banku wypłaty środków, a następnie obciążony jest obowiązkiem ich zwrotu. Przedmiotem kredytu, zgodnie z przytoczonym przepisem musi być zatem określona kwota pieniężna. Co za tym idzie, kredytobiorca obowiązany jest do zwrotu ściśle określonej kwoty środków pieniężnych, którą oznacza kwota kapitału udostępnionego i wykorzystanego przez kredytobiorcę. Umowa kredytu ma również charakter odpłatny z uwagi na obciążenie kredytobiorcy obowiązkiem zapłacenia kredytodawcy odsetek i prowizji, które stanowią wynagrodzenie z korzystania ze środków pieniężnych udostępnionych przez bank i konsensualny, gdyż wymaga uzgodnienia jej treści przez strony.

W świetle wyżej wskazanej normy bank mógł zatem czerpać zysk z umowy kredytu wyłącznie w postaci odsetek oraz prowizji. Natomiast bank w umowie zastrzegł na swoją rzecz dodatkowy zysk w postaci marży na kursie, który bank uzyskiwał poprzez dokonywanie przeliczeń waluty w oparciu o dowolnie ustalany przez siebie banku kurs waluty.

W umowie określona została wyłącznie kwota uruchomienia kredytu, tj. zobowiązanie banku do wypłaty określonej kwoty wyrażonej w PLN. W umowie nie zostały jednak określone świadczenia powoda, tj. wysokość salda kredytu, sposób jego wyliczenia oraz zasady,

w oparciu o które miały być określone zobowiązania powoda w postaci spłaty rat.

W konsekwencji powód według stanu na dzień zawarcia umowy w żaden sposób nie był

w stanie określić wysokości swojego zadłużenia (salda kredytu) i to nawet przy założeniu, że zarówno oprocentowanie, jak i kurs średni NBP waluty CHF były niezmiennie przez cały okres trwania umowy.

Wysokość zobowiązania powoda według postanowień umowy mógł bowiem dowolnie kształtować pozwany bank i wyłącznie od jego woli zależała wysokość tych świadczeń.

W przypadku określenia wysokości świadczenia w wyniku waloryzacji należy przyjąć, że miernik wartości służący tejże waloryzacji (indeksacji), powinien być określany w sposób precyzyjny. To znaczy taki, aby możliwe było jego obiektywne oznaczenie. W przeciwnym razie nie zostanie spełniony wymóg oznaczoności świadczenia. Pozostawienie jednej ze stron możliwości swobodnego kształtowania wskaźnika waloryzacji skutkowałoby w istocie brakiem określenia wysokości świadczenia, a zatem – jak zasadnie wskazała strona powodowa – brakiem uzgodnienia tego elementu umowy.

Zatem, strony nie określiły w umowie wzajemnych głównych świadczeń stron, a taka sytuacja jest sprzeczna z naturą stosunku umowy, której istotą jest uzgodnienie jej postanowień przez strony (art. 353¹ k.c.). Konstrukcja przyjęta przez bank we wzorcu umownym jedynie stwarzała pozory uzgodnienia z powodami istotnych warunków umowy. Podkreślić przy tym należy, że nawet bank przy zawarciu umowy nie znał jej dokładnych warunków, a tym samym nie

znał jej treści. Bank nie posiadał bowiem żadnego sprecyzowanego mechanizmu ustalania marży doliczanej do kursu bazowego. W umowie nie zostały ponadto określone zasady spłaty kredytu. Umowa nie precyzowała bowiem w jaki sposób bank będzie ustalał kursy w tabelach, które miały mieć zastosowanie do dokonywanych przez powodów spłat w walucie PLN. Kursy te w świetle umowy mogły być ustalane przez pozwanego w sposób dowolny. Przyjmując zatem, że klauzula waloryzacyjna określała główne świadczenia stron przedmiotowa umowa nie została nigdy skutecznie zawarta.

Zdaniem Sądu, sprzeczność treści takiej umowy wynika z art. 351¹ k.c. i art. 69 ust. 1 i 2 ustawy Prawo bankowe, a w konsekwencji w świetle art. 58 § 1 k.c. umowa jest nieważna (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 1 kwietnia 2011 r., sygn. akt III CSK 206/10, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 5 czerwca 2014 r., sygn. akt IV CSK 585/13). Sąd Najwyższy wskazał, że warunkiem powstania ważnego zobowiązania, którego treścią jest obowiązek spełnienia świadczenia przez dłużnika na rzecz wierzyciela, jest dokładne określenie treści tego świadczenia albo przesłanek pozwalających na jego dokładne określenie.

Powód podnosił, iż umowa kredytu łącząca go z pozwanym jest nieważna z uwagi na treść postanowień umownych dotyczący waloryzacji kwoty kredyt kursem CHF. Powód wywodził, że niedozwolone są klauzule wprowadzające nieokreślony bliżej mechanizm przeliczania waluty PLN na CHF według kursu ustalonego samodzielnie przez pozwanego bank w tabeli kursów i wskazywał, że takie postanowienia umowy są bezskuteczne wobec powoda albo nawet skutkują nieważnością umowy.

Jak zostało już wyżej wskazane w kwestionowanych przez powoda postanowieniach pozwany przyznał sobie prawo do jednostronnego regulowania wysokości salda kredytu, jak również wysokości rat kredytu waloryzowanego kursem franka szwajcarskiego, poprzez dowolne i nieograniczone wyznaczenie w tabelach kursów kupna lub sprzedaży franka szwajcarskiego. Dotyczyło to tak uruchomienia kredytu, jak i jego późniejszej spłaty. Jednocześnie prawo banku do ustalania kursu waluty w świetle umowy nie doznawało żadnych formalnych ograniczeń. Bank przyznał sobie prawo do jednostronnego określania zobowiązań umownych, a to wysokości salda kredytu oraz rat kredytowych, a tym samym

i wysokości świadczeń powoda. Pozwany zapewnił sobie możliwość uzyskania znaczących korzyści finansowych stanowiących dla powoda dodatkowe koszty kredytu, których oszacowanie nie było możliwe. Czynniki obiektywne, a zatem sprawdzalne z punktu widzenia konsumenta, jak w szczególności wysokość rynkowych kursów wymiany franka szwajcarskiego, tylko częściowo wpływają na ostateczny koszt kredytu ponoszony przez konsumenta, skoro kurs kupna lub sprzedaży waluty obcej określony w tabeli kursowej banku zawiera marżę kupna lub marżę sprzedaży, która to wartość jest zależna wyłącznie od woli banku. Niewątpliwie zatem regulacja ta stanowi o naruszeniu przez bank dobrych obyczajów, które nakazują, aby ponoszone przez konsumenta koszty związane z zawarciem umowy były możliwe do przewidzenia.

W przedmiotowej umowie wysokość świadczenia określona została w ten sposób, że kwotę kredytu przeliczano najpierw ze złotych polskich na franki szwajcarskie, po kursie wskazanym przez bank (uzyskując równowartość kredytu w walucie obcej), a następnie, bezpośrednio przy określaniu każdej kolejnej raty, przeliczano wskazywaną przez bank kwotę franków szwajcarskich na złotówki znów po kursach ustalanych przez bank na podstawie jego tabel, przy czym pierwsza z tych operacji odbyła się w oparciu o kurs kupna, a pozostałe dotyczące spłat rat po kursie sprzedaży. Co istotne, kurs kupna był niższy od kursu sprzedaży, a co za tym idzie, bank dokonując dwukrotnego przeliczenia kwoty zobowiązania (najpierw w momencie jego wypłaty po niższym kursie, a następnie w momencie jego spłaty po kursie wyższym) uzyskuje nadwyżkę (tzw. spread), a więc dodatkowe wynagrodzenie banku, wysokości którego w momencie zawierania umowy kredytu, konsument nie jest w stanie w żaden sposób oszacować.

W doktrynie prawa cywilnego wskazuje się, że pojęcie „dobrych obyczajów” na gruncie art 385¹ § 1 k.c. powinno zostać odniesione do „szeroko rozumianego szacunku drugiego człowieka, wskutek czego sprzeczne z nimi są działania wykorzystujące m.in. niewiedzę, brak doświadczenia drugiej strony, naruszenie zasady równorzędności stron”

(K. Zgrobelny [w:] Kodeks cywilny. Komentarz. Wydanie 2; red. E. Gniewek; Warszawa 2006, s. 593, nb 9). Powyższe stanowisko jest tożsame z zapatrywaniami wyrażonymi

w orzecznictwie, w tym między innymi w wyroku Sądu Najwyższego z dnia 13 lipca 2005r.

(I CK 832/2004), zgodnie z którym „działanie wbrew dobrym obyczajom (w zakresie kształtowania treści stosunku obligacyjnego) oznacza tworzenie przez partnera konsumenta takich klauzul umownych, które godzą w równowagę kontraktową stron takiego stosunku. Do dobrych obyczajów zalicza się zatem przede wszystkim wymaganie od przedsiębiorcy wysokiego poziomu świadczonych usług oraz stosowania we wzorcach umownych takich zapisów, aby dla zwykłego konsumenta były one jasne, czytelne i proste, a ponadto by postanowienia umowy w zakresie łączącego konsumenta z przedsiębiorcą stosunku prawnego należycie zabezpieczały interesy konsumenta i odwzorowywały przysługujące mu uprawnienia wynikające z przepisów prawa. W orzecznictwie przyjmuje się, że jako sprzeczne z dobrymi obyczajami kwalifikowane są w szczególności wszelkie postanowienia, które zmierzają do naruszenia równorzędności stron umowy, nierównomiernie rozkładając uprawnienia i obowiązki między partnerami stosunku obligacyjnego.

Powód nie posiadał możliwości kontroli sposobu wykonywania przez bank przedmiotowej umowy w kwestionowanym w toku niniejszego postępowania zakresie,

a w szczególności w zakresie wysokości salda kredytu i wysokości rat kredytowych. Powód zawierając umowę, nie mógł również określić potencjalnego ryzyka z tym związanego, także nie mógł oszacować całkowitych kosztów związanych z kredytem. Co istotne, bank nie ponosił żadnego ryzyka, gdyż w każdej sytuacji ewentualne ryzyko kursowe mógł zniwelować poprzez dowolne ustalenie kursu w tabeli bankowej. Podkreślić przy tym należy, że powód na dzień zawarcia umowy nie znał wysokości swoich świadczeń na rzecz banku. Strony nie określiły w jaki sposób zostaną wyliczone te świadczenia - w świetle umowy decydował o tym wyłącznie pozwany. Wysokość świadczeń powoda zależała zatem wyłącznie od woli banku.

Powyższe skutkuje naruszeniem zasady ekwiwalentności wzajemnych świadczeń powodów oraz banku. Pozwany w całości bowiem przeniósł na powodów ryzyko kursowe, zabezpieczając w ten sposób wyłącznie swoje interesy, bez przyznania w zamian jakichkolwiek korzyści na rzecz powodów oraz możliwości kontrolowania przez powodów działań podejmowanych przez Bank w przedmiotowym zakresie,

Jednocześnie wskazać należy, że wyrokiem Sądu Okręgowego w Warszawie - Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów z dnia 27 grudnia 2010 r. (sygn. akt XVII AmC 1531/09), za klauzulę niedozwoloną zostało uznane stosowane przez bank postanowienie „Raty kapitałowo-odsetkowe oraz raty odsetkowe spłacane są w złotych po uprzednim ich przeliczeniu wg kursu sprzedaży CHF z tabeli kursowej (...) Banku S.A. obowiązującego na dzień spłaty z godziny 14:50”. Powyższe stanowisko zostało w pełni potwierdzone przez Sąd Apelacyjny w Warszawie w wyroku z dnia 21 października 2011 r. (sygn. akt VI ACa 420/11).

Podkreślić przy tym należy, iż w uzasadnieniu wyroku z dnia 14 grudnia 2014 r. (sygn. akt XVII AmC 426/09) Sąd Okręgowy w Warszawie XVII Wydział Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów, stwierdził, że: „Kredyt indeksowany kursem waluty obcej jest to kredyt udzielony w walucie polskiej”. W konsekwencji Sąd uznał, że klauzule dotyczące indeksacji - zarówno te odnoszące się do salda kredytu, jak i poszczególnych rat - nie określają świadczenia głównego stron, a jedynie sposób wykonania umowy, albowiem „świadczenie główne kredytobiorcy jest świadczeniem w walucie polskiej, a zostaje jedynie przeliczone na walutę obcą”.

Ocena klauzul waloryzacyjnych zawartych w umowie jako abuzywne i jednocześnie brak możliwości zastąpienia jej innymi klauzulami, skutkuje brakiem zgodnych oświadczeń woli stron w chwili zawarcia umowy w tym zakresie, a zatem skutek prawny jest taki sam jak przy stwierdzeniu nieważności na podstawie art. 69 ust. 1 i 2 ustawy Prawo bankowe

w związku z (...) k.c. i art. 58 § 1 k.c.

W niniejszej sprawie Sąd z urzędu wziął pod uwagę nieważność umowy na podstawie art. 58 § 1 kc, dlatego powodowi przysługuje roszczenie o zwrot wszystkich świadczeń uiszczanych przez powoda z majątku osobistego oraz częściowo z

majątku wspólnego na rzecz banku w związku z umową. Zatem, należności objęte niniejszym pozwem, uwzględnione w wyroku Sądu z 30 grudnia 2019 r. stanowią jedynie część roszczeń przysługujących powodowi od pozwanego banku.

Sąd w niniejszej sprawie nie oceniał skutków prawnych zrzeczenia się roszczeń przez K. S., a związanych z umową będącą przedmiotem niniejszego postępowania, bowiem nie było takiej konieczności, bezsporne było w niniejszej sprawie było to, że powód kwotę dochodzoną w niniejszej sprawie uiściła na rzecz banku z majątku osobistego.

Z umowy nie wynikało, aby kurs waluty wpisywany do tabeli kursów obowiązującej w banku w dniu przeliczania całej kwoty kredytu na CHF, a następnie w dniu spłaty każdej kolejnej raty musiał przybrać wartość rynkową albo jakąkolwiek wartość możliwą do ustalenia i przewidzenia przez drugą stronę umowy. Umowa, w tym regulamin, nie przewidywała żadnych kryteriów, wedle których miałyby być ustalony kurs z tabeli. Bez znaczenia dla rozstrzygnięcia był szczegółowy opis zawarty w odpowiedzi na pozew, w jaki sposób pozwany, jego zdaniem, dokonywał określania kursów wpisywanych następnie do tabeli obowiązującej w banku. Żadne ograniczenia swobody kształtowania kursu nie wynikały bowiem z umowy, zatem stosowanie jakichkolwiek praktyki w określaniu kursu waluty było swobodną decyzją pozwanego jako kredytodawcy i w każdej chwili mogło być dowolnie zmienione.

Pozwany podniósł, że nie mógł ustalać dowolnych kursów walut w tabelach kursów obowiązujących w banku, gdyż działa na konkurencyjnym rynku i musi liczyć się z realnymi kursami tychże walut, jakie na tym rynku się kształtują. W odniesieniu do tego stanowiska warto zauważyć, że ani umowa stron, ani przepisy prawa, nie ograniczały pozwanego w możliwości prowadzenia różnych tabel kursów wymiany walut.

Nade wszystko wskazać należy, iż ewentualna rynkowość kursów pozostaje bez związku z niniejszą sprawą. Rynkowość odnosi się bowiem do sposobu wykonywania umowy a nie ukształtowania praw i obowiązków kredytobiorców.

Pozwany bank mógł zatem dwukrotnie, w aspekcie kształtowania kursu, wpływać w sposób dowolny na wysokość świadczenia kredytobiorcy.

Pierwszy raz po wypłacie kredytu przeliczając kwotę udzielonego kredytu na CHF po kursie ustalonym przez siebie.

Świadomość stron nie ma znaczenia dla oceny ważności umowy w kontekście jej zgodności/niezgodności z prawem, gdyż niezależnie od jej istnienia nieważna umowa nie staje się ważna. Nie ma zatem znaczenia czy powód i pozwany rozumieli mechanizm indeksacji i zmiany wartości kapitału oraz rat na skutek zmiany kursu waluty.

Brak możliwości określenia ścisłej wysokości części kapitałowej każdej raty przesądzał o niemożności precyzyjnego określenia części odsetkowej. Odsetki bowiem powinny być naliczane od aktualnego salda zadłużenia, co wymaga wiedzy na temat wysokości salda zadłużenia po spłacie każdej kolejnej raty. Nie można w sposób rzetelny policzyć wysokości odsetek nie wiedząc, w jakich częściach w każdej racie ma dojść do spłaty kapitału.

Zwrócić uwagę należy na fakt, iż sama umowa wskazuje na to, że w istocie ustalenie wysokości rat zostało pozostawione kredytodawcy, o czym świadczy zapis § 11 ust. 2 umowy, w myśl którego, po uruchomieniu kredytu bank wysyła kredytobiorcy harmonogram spłat kredytu w CHF. Bez uznaniowego ustalenia wysokości części kapitałowej pierwszej raty trudno bowiem w świetle umowy wskazać, w jaki sposób wyliczyć część kapitałową i odsetkową każdej raty.

Polski porządek prawny dopuszcza możliwość zawierania umów o kredyt w walucie polskiej indeksowany do waluty obcej. Stanowi o tym wprost art. 69 ust. 2 pkt 4a i art. 69 ust. 3 ustawy Prawo bankowe. O tym, że umowa kredytu indeksowanego do waluty obcej mieści się w konstrukcji ogólnej umowy kredytu bankowego i stanowi jej możliwy wariant (art. 353 k.c. w zw. z art. 69 Prawa bankowego) wypowiedział się również Sąd Najwyższy w wyroku z 22 stycznia 2016 r. (sygn. akt I CSK 1049/14, Legalis 1450586). Jednak okoliczność, że polski system prawny dopuszcza zawieranie umów o kredyt denominowany lub indeksowany nie wyczerpuje, zdaniem Sądu, problematyki zgodności z prawem każdej umowy o kredyt indeksowany.

Klauzule waloryzacyjne opisujące mechanizm indeksacji stosowane w umowach kredytowych powinny być przedmiotem badania pod kątem ich zgodności z art. 358¹§2 k.c. oraz pod kątem tego, czy mogą być uznane za rażąco naruszające interesy konsumentów

i sprzeczne z dobrymi obyczajami (na podstawie 385¹§1 k.c.)

Podsumowując, w niniejszej sprawie należało uznać, że umowa zawarta przez powoda z pozwanym bankiem 18 marca 2008 roku była nieważna – zgodnie z art. 58 § 1 k.c., w zw.

z art. 69 ust. 1 i 2 pkt 2 prawa bankowego w zw. z art. 353¹ k.c. z uwagi jej istotną wadę prawną. W umowie brak było określenia wysokości świadczenia poprzez nieokreślenie kwot rat, w których miał być spłacany kredyt oraz nieokreślenie obiektywnego

i jednolitego sposobu ich ustalenia. Wobec nieokreślenia kwoty kredytu, nie było możliwe określenie wysokości zobowiązania powodów.

Nieważność umowy o kredyt zawartej przez strony skutkowałą uznaniem za zasadne żądania powodów sformułowane w pozwie, choć przy nieważności umowy roszczenie powoda mogło być dalej idące. Jak stanowi art. 410 § 2 k.c., świadczenie jest nienależne, jeżeli czynność prawna zobowiązująca do świadczenia była nieważna i nie stała się ważna po spełnieniu świadczenia. Tak właśnie stało się w okolicznościach niniejszej sprawy. Na podstawie tej czynności powód świadczył na rzecz pozwanego z majątku osobistego 9 496,41 CHF oraz 411 356,92 zł (kapitał 407 951,20 zł + odsetki 115,68 zł + 3290,04 rata z 3 stycznia 2017r.)

z tytułu rat kapitałowo-odsetkowych, które nie były należne. (zaświadczenie k. 40 opinia biegłego k. 548)

Ostatecznie powód wnosił o zasądzenie od pozwanego kwoty 299 241, 35 zł.

Całkowicie bezprzedmiotowa z punktu widzenia rozstrzygnięcia niniejszej sprawy jest okoliczność podpisania przez powoda aneksów do umowy z 18 marca 2008 r. a w dalszej kolejności przewalutowanie kredytu. Jeden z aneksów dotyczy bowiem wyłącznie kwestii związanych ze spłatą kredytu i w żaden sposób nie „uzdrowia” braku waloryzacji kwoty kredytu. Podobnie, zawarcie przez strony aneksu dot. przewalutowania zobowiązania nie usuwa pierwotnej nieważności umowy z 18 marca 2008 r. Oba aneksy w istocie są bezprzedmiotowe. Wskazać też należy, iż aneks umożliwiający spłatę kredytu

w walucie CHF wywołałby zamierzony skutek tylko w sytuacji gdyby saldo kredytu zostało wyrażone w walucie CHF. Natomiast w przedmiotowej umowie saldo kredytu nigdy nie było i nie może być wyrażone w walucie obcej.

Roszczenie o zwrot nienależnego świadczenia ma charakter bezterminowy. Zgodnie

z regulacją art. 455 k.c., jeśli termin spełnienia świadczenia nie jest oznaczony ani nie wynika z właściwości zobowiązania, świadczenie powinno być spełnione niezwłocznie po wezwaniu dłużnika do wykonania. W niniejszej sprawie powód wystąpił z żądaniem zapłaty 16 listopada 2017 r. Żądanie to zostało doręczone pozwanemu 1 grudnia 2017 r., zatem od 2 grudnia 2017 r. pozwany pozostawał w zwłoce w zakresie żądania zapłaty sformułowanego w pozwie. Z tych przyczyn żądanie powoda o zapłatę odsetek ustawowych za opóźnienie należało, stosownie do regulacji z art. 481 k.c., uznać je za usprawiedliwione za okres od 2 grudnia 2017 roku do dnia zapłaty, a nie jak wnosił powód od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty.

O kosztach procesu Sąd orzekł na podstawie art. 98 § 1 i 3 kpc obciążając nimi stronę przegrywającą proces. Szczegółowe wyliczenie tych kosztów Sąd pozostawił referendarzowi sądowemu.

sędzia del. Barbara Pysz-Kędzierska

ZARZĄDZENIE

(...)

sędzia del. Barbara Pysz-Kędzierska